د مسلمانانو د وروسته پاتي
والي يوازنی علاج

لیکنه: شیخ الحدیث مولانا محمد زکریا رحمة الله علیه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي (حماد)

تعليم الاسلام ويب پاڼه

www.taleemulislam-radio.com

بسم الله الرحمن الرحيم

د مسلمانانو د وروسته پاتي والي يوازنی علاج

مؤلف

شيخ الحديث مولانا محمد زكريا نور الله مرقده

ژباړونکی :

مولوي عبدالهادي (حماد)

د فضايل اعمال كتاب وروستی برخه

د حقيقت څرنګدتيا

نحمده و نصلي علي رسوله الكريم.

د څه وخت راپه دې خوا زما د استاذ، مشر، زبدة الفضلاء او مقتدا عالم حضرت مولانا محمد الياس رحمة الله عليه په برکت د تبليغ کار شروع دئ، چې د امت د عالمانو، بزرګانو برکت او پوره پاملرنه ورسره وه پوهان خلګ ښه په خبر دي ما ګنهګار بنده ته د دې پاکو هستيو امر وسو، چي د تبليغ په اړه يو څه وليکم تر څو په تبليغ کولو کي اساني رامنځته سي او ګټور تمام سي.

د دغه مخورو استادانو د امر په منلو يو څو کرښي ليکم، چي د دې لويو علماوو د علومو د درياب څخه يو ځاڅکی دئ او د محمدي دين د باغچې څخه يو څو غونچې دي، چي په ډېره چابکۍ سره يو ځای سوي دي که چيري څه غلطۍ يا کمی پکښې ښکاره سي نو زما د قلم غلطي او د بې علمۍ نتېجه ده. د مهربانۍ له مخي يې اصلاح کړئ د احسان سبب به سي. الله جل جلاله دي پخپل فضل او کرم سره زما پر ګناهونو پرده واچوي. ما او تاسو ته دي الله جل جلاله د دې پاکو هستيو د نېکو عملونو کړنلاره را نصيب کړي. الله جل جلاله دي موږ د خپلي رضا، د خپل دين د خپرولو او د خپل رښتيني رسول صلى الله عليه وسلم د اطاعت په دولت و نازوي. آمين

د بزرګانو د پښو خاوري

محمد احتشام الحسن، مدرسة کاشف العلوم

بستي حضرت نظام الدين اولياء دهلي – ۱۸ / ربيع الثاني / ۱۳۵۸هق

د تعليم الاسلام ويب پاڼې د همکارانو له خوا:

www.taleemulislam-radio.com

د پیل خبري

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علي سید الاولین والاخرین خاتم الانبیآء والمرسلین محمد وآله واصحابه الطیبین الطاهرین .

د نن څخه د یارلس سوه کاله وړاندي کله چي دنیا د کفر، جهالت، ناپوهۍ او ګمراهۍ په تیارو کي ډوبه وه د مکې مکرمي پر کاڼو او غرونو باندي د رشد او لارښوونې سپوږمۍ راښکاره سوه. تر مشرقه، مغربه، جنوبه، شماله او د دنیا تر هر کونجه پوري یې خپله رڼا ورسوله تر درویشتو کالو په کمه موده کي یې انسان و هغه لوړي مرتبې ته ورساوه چي په تاریخ کي یې د مثال ورکولو څخه انسان عاجزه دئ او د رشد، صلاح، هدایت او کامیابۍ هغه مثال یې و مسلمانانو ته په لاس ورکړ، چي په رڼا کي یې تل د ترقۍ او ودي لاري پیداکېږي او تر سوونو کالو پوري یې پر دنیا باندي داسي حکومت وکړ، چي په دنیا کي هر چا ډغري ورسره وهلي دي ذره ذره سوي دي.

دا یو حقیقت دئ انکار نه سي ځني کېدلای خو دومره باید ووایم چي دغه پخوانۍ قصې نه څه ګټه لري او نه څه تسلی په راتلای سي خو د اوسنۍ زمانې حالات او کوم څه چي تېرېږي دا موږ خپله د تېرو مشرانو او بزرګانو پر ژوند باندي یو بد داغ لګولی دئ. د مسلمانانو ژوند چي په تېرو دیارلسو سوو کالو کي په تاریخ کي وکتل سي نو داسي معلومېږي چي موږ د عزت، دبدبې، شان او شوکت مالکان او اجاره داران یو او که د هغه تاریخ څخه نظر واړول سي نو موجوده حالات ښیي، چي موږ په ډېر ذلت، خوارۍ، افلاس او کمزورۍ کي نغښتي یو. نه زور او دولت سته، نه زر او دولت سته، نه شان او شوکت سته، نه پخپلو منځو کي مینه او محبت سته، نه ښه اخلاق او نه ښه عادتونه، هره بدي په موږ کي موجوده ده او هره نېکي زموږ څخه په میلونو لیري ده. دښمنان زموږ په دې بد حال خوشحاله دي او هر ځای زموږ کمزورۍ بیانوي پر موږ باندي خاندي، پر موږ ټوکي کوي په دې بسنه نه کوي بلکي زموږ د زړه ټوټې پر نوي ماډرن کلتور مین ځوانان په اسلام او اصولو پسخند وهي. پر هره خبره یې اعتراض کوي او دا پاک دین لغوه او بېکاره بولي. عقل حیران دئ چي کوم قوم چي د دنیا تنده مړه کړې وه نن ولي هغه تږي دئ؟ کوم قوم چي دنیا ته تمدن، تهذیب او ښکلا وربخښلې وه نن ولي هغه غیر مهذب او د تمدن څخه لیري دئ؟ د قوم رهنمایانو او مشرانو ډېر پخوا لا زموږ د دې بد حالت پېش بیني کړې وه او په مختلفو طریقو یې زموږ د اصلاح کوښښ کړی و.

مرض بړه ښاگليا جون جون دوا کی

ژباړه: ناروغي زياتېږي هر څومره چي دوا خوري. نن ترېد لا بد حالت دئ او راتلونکی به د تېر په پرتله زيات د خطرونو ډک وي نو زموږ پټه خوله کښېنستل دومره لوی جرم دئ، چي بدله يې بيا په هيڅ شی نه سي پوره کېدلای. خو مخکي تر دې چي موږ عملي قدم پورته کړو په کار ده چي لومړی موږ پر هغه شيانو وږغيږو چي له وجي يې موږ د داسي خواری او ذلت سره مخ سوي يو او په دې عذاب کي ښکيل يو. زموږ د دې وروسته پاته والي زيات لاملونه سته، چي د مخ نيولو لپاره يې يو شمېر تدابير نيول سوي دي هر تدبير چي په کار اچول سوی دئ ناکامه او ناموافقه سوی دئ په همدې وجه زموږ مشران او رهبران په اميد او وېره کي پراته ښکاري. اصلي خبره دا ده چي تر اوسه پوري زموږ مرض معلوم سوی نه دئ، کوم څه چي بيان سوي دي هغه زموږ مرض نه دئ بلکي زموږ د مرض نښانې دي تر کومه وخته پوري چي اصل مرض ته توجه ونه سي او پيدا نه سي نو د نښانو اصلاح شونې نه ده او تر کومه وخته پوري چي موږ د اصلي مرض اصلاح ونه کړو او معلوم يې نه کړو نو موږ ته د اصلاح لپاره خوله خلاصول سخته غلطي ده. زموږ دغه دعوه چي شريعت يو مکمل الهي قانون دئ، چي زموږ د دنيا او آخرت د کاميابۍ ضامن دئ. بيا نو هيڅ اړتيا نسته چي موږ د خپل مرض معلومول پيل کړو او علاج يې شروع کړو بلکي موږ ته په کار ده چي په قرآن کي خپل اصلي مرض پيدا کړو او هم د دې مرکز څخه د رشد او هدايت علاج پيدا کړو او څنګه چي قرآنکريم زموږ لپاره تر قيامته پوري قانون دئ نو بيا موږ ته هيڅ دليل نسته چي موږ په دې قرآن عمل نيمګړی کړو. د ځمکو او اسمانو لوی پاچا پخپله وعده کړې ده، چي د ځمکي پاچهي او خلافت د مومنانو دی:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ[1]

ژباړه: الله ﷻ وعده کړې ده، چي په تاسو کي کوم څوک چي مؤمنان دي او نېک عملونه کوي زه به د ځمکي خلافت ورکوم چي مومنان تل پر کافرانو باندي غالب وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کوونکي نه وي.

او دايې هم تسلي ورکړې ده چي تل به مسلمانان پر کافرانو باندي برلاسي وي او دکافرانو به هيڅوک مرسته کونکي نه وي :

وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ

ژباړه : که چيري دغه کافران ستاسو سره جنګېدلي وای نو خامخا به پر شا تللي وای بيا د

(1) سورة النور الاية (۵۵).

لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ (٢)	دوی هيڅ دوست او مرسته کوونکی نه وي.

د مومنانو تل الله ﷻ مرسته کوي او دوی به تل سر لوړي وي.

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ (٣)	ژباړه: د مومنانو مرسته پر موږ باندي حق دئ.
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ (٤)	ژباړه: تاسو همت د لاسه مه ورکوئ تاسو غم مه کوئ تاسو به غالب یاست که پوره مومنان واست.
وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾	ژباړه: الله ﷻ لره عزت او الله ﷻ رسول او مؤمنانو لره (عزت دئ) مگر منافقان نه پوهېږي.

د پورتنيو آياتو څخه تر غور وروسته معلومېږي چي د مؤمنانو سر لوړي، شان او شوکت، کاميابي او ترقي د دوی د ايمان د صفت سره تړلې ده. که چيري د ده اړيکي د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ سره ټينگکي وي.

(کوم چي د ايمان مقصود دئ) نو کاميابي به د ده په برخه وي او که خدای مه کړه د ده رابطه د الله ﷻ او د رسول الله ﷻ سره کمزوري سي نو خواري او ذلت به د ده په برخه وي لکه چي په سترگو ليدل کېږي.

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾	ژباړه: قسم په زمانه چي انسان په تاوان کي دئ، مگر نه هغه څوک چي ايمان يې راوړی وي، نېک عملونه يې کړي وي، توصيه په حق او صبر سره کوي (دغه کسان د تاوان څخه خلاص دي).

زموږ پخواني مشران په نهايي عزت کي وه او موږ په نهايي ذلت او خواري کي يو، د دې څخه معلومېږي چي هغوی د کامل ايمان څخه برخمن وه او موږ د دې صفت څخه بې برخي يو لکه څرنگه چي د الله ﷻ رښتيني پيغمبر خبر ورکړی دئ:

سيأتي علي الناس زمان لايبقى من الاسلام الااسمه ولامن القران الارسمه(٥).	ژباړه : ژر دئ چي داسي وخت به راسي چي د اسلام به يوازي نوم پاته وي او د قرآن به يوازي نقشونه

(٢) سورة الفتح الاية (٢٢).

(٣) سورة الروم الاية (٤٧).

(٤) سورة ال عمران الاية (١٣٩).

	پاته وي.

اوس خبره داده که چيري په واقعي ډول موږ د حقيقي اسلام څخه بې برخي يو کوم چي د الله ﷻ او د ده د رسول ﷺ مقصود دئ او په دې دين پوري زموږ د دنيا او آخرت کاميابي تړلې هم ده نو بله کومه ذريعه ده چي په مټ يې موږ بيرته د دې نعمت څخه برخمن سو؟ او هغه کوم اسباب دي چي په وجه يې زموږ څخه د اسلام روح وتلی دئ او يوازي خالي بدن راپاته دئ. کله چي قرآن تلاوت سي او د محمدي امت د فضيلت وجه ولټول سي نو معلومېږي چي دې امت ته يو لوی او اعلی کار سپارل سوی دئ، چي د هغه په وجه د خير الامم (يعني غوره د امتو) خطاب ورته سوی دئ، د دنيا د پيدا کېدو څخه لوی مقصد د الله ﷻ وحده لا شريک له د ذات او صفاتو پېژندنه ده او دا تر هغه وخته پوري ناممکنه ده چي انسان د بديو او چټلتياوو څخه نه وی پاک سوی او په نېکو او سپېڅلو صفتونو ښايسته سوی نه وي د دغي خبري لپاره په زرونو انبياء او رسولان راغلي دي او په آخر کي سيد المرسلين حضرت محمد ﷺ را ولېږل سو او بيا د اليوم اکملت لکم دينکم واتممت عليکم نعمتي زيري ورکړل سو. اوس نو ځرنګه چي دين پوره سو مکمل مقصد لاسته راغلی او پوره دين د عمل لپاره ورکړل سو نو په همدې وجه د نبوت سلسله ختمه سوه، کوم کار چي به انبياوو او رسولانو کاوه په پوره ډول محمدي امت ته وسپارل سو.

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ [6]	ژباړه: اې محمدي امته! تاسو غوره د امتونو ياست د خلکو د ګټې لپاره لېږل سوي ياست تاسو په نېکۍ سره امر کوئ او له بدو څخه خلک منع کوئ او په الله ﷻ باندي ايمان لرئ.
وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾	ژباړه: په تاسو کي يوه داسي ډله پکاره ده، چي خلک د خير و لوري ته راوبولي او د بدو څخه يې منع کوي او يوازي دغه خلک کامياب دي. په لومړي آيات کي د خير الامم وجه دا وښودل سوه، چي تاسو په نېکۍ سره امر کوي او د بدو څخه منع کوئ

[5] مشکوة.

[6] سورة ال عمران الاية (١١٠).

په دوهم آیات کي په خصوصي ډول وښودل سوه، چي یوازي هغه کسان کامیاب دي چي دغه کار کوي پر دې باندي بس نه ده بلکي بل ځای په ښکاره دغه کار نه کول د لعنت او ملامتیا سبب ښودل سوي دي.

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٧٩﴾

ژباړه : په بني اسرائیلو کي چي کوم خلګ کافران وو پر هغوی باندي لعنت کړل سوی دئ پر ژبه د عیسی علیه السلام او داود علیه السلام دا لعنت په دې وجه وسو، چي دوی د هغوی د حکم څخه مخالفت وکړ او د حده ووتل کوم بد کار چي به دوی کاوه د هغه څخه یې نه منع کول بېشکه د دوی دغه کار بد و.

د دغه وروستي آیات وضاحت په لاندي حدیثونو کي کېږي.

۱ : وفي السنن والمسند من حديث عبدالله بن مسعود رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان من كان قبلكم كان اذ عمل العامل فيهم بالخطيئة جآئه الناهي تعزيرا فقال يا هذا اتق الله فاذا كان من الغد جالسه واكله وشاربه كانه لم يره على خطيئة بالامس فلما راي عز وجل ذالک منهم ضرب قلوب بعضهم على بعض ثم لعنهم على لسان نبيهم داؤد و عيسى بن مريم ذالک بما عصوا وكانو يعتدون والذي نفس محمد بيده لتأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر ولَتأخذن على يدالسفيه ولتأطرن على الحق اطرا اوليضر بن الله قلوب بعضكم على بعض ثم يلعنكم كما لعنهم.

ژباړه: د عبدالله بن مسعود رضي الله عنه څخه روایت دئ چي رسول الله وفرمایل: ستاسو څخه مخکي امتونه داسي وه چي چا به ګناه وکړه نو منع کوونکی به هغه وېراوه او ورته ویل به یې چي د الله جل جلاله څخه ووېرېږه دا کار مه کوه کله چي به سبا سو نو د هغه سره به یې ناسته ولاړه کول، خوراک او څښاک به یې ورسره کاوه په دې ډول چي ګویا ده بېخي هغه سړی پر ګناه باندي نه دئ لیدلی. کله چي الله جل جلاله د دوی دا کارونه ولیدل الله جل جلاله د دوی زړونه یو د بل سره ګډ کړل او د داود علیه السلام او عیسی علیه السلام په ژبه پر دوی باندي لعنت وویل سو دا په دې وجه چي دوی د الله جل جلاله نافرماني کوله او تر حد یې تېری کاوه. زما دي قسم په هغه ذات وي چي د محمد صلى الله عليه وسلم روح یې په قدرت کي دئ په ښو کارونو امر کوئ او د بد کارو څخه منع کوئ او بې علمه تر لاس نیسئ په حقه خبره یې مجبور کړئ که نه نو الله جل جلاله به ستاسو زړونه سره ګډ کړي او لعنت به درباندي ووایي لکه پر تېرو امتونو چي لعنت وویل سو.

۲ : و في سنن ابي داود

ژباړه: د جابر رضي الله عنه څخه روایت دئ، چي

و ابن ماجة عن جابر بن عبدالله قال سمعت رسول الله ﷺ يقول مامن رجل يكون في قوم يعمل فيهم بالمعاصي يقدرون على ان يغيروا عليه ولا يغيرون الا اصابهم الله بعقاب قبل ان يموتوا.

رسول ﷺ و فرمايل: په يو قوم کي چي يو سړی ګناوي کوي او هغه قوم يې د توان سره منع نه کړي نو تر مرګ مخکي به پر دوی باندي عذاب راسي. يعني په دنيا کي به په ډول – ډول عذابونو اخته سي.

٣ - و روي الاصبهاني عن انس ﷺ ان رسول الله ﷺ قال لا تزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة مالم يستخفوا بحقها قالوا يا رسول الله وما الاستخفاف بحقها قال يظهر العمل بمعاصي الله فلا ينكر ولا يغيروا [٧].

ترجمه: حضرت انس رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کړی دئ، چي رسول الله ﷺ وفرمايل : کلمه طيبه ويونکي ته ګټه رسوي او د عذاب او بلا څخه يې ساتي تر څو چي د حقونو يې بې پروايي نه وي کړې. اصحابو کرامو پوښتنه وکړه چي د کلمې طيبې د حقونو بې پروايي څه شي ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: چي د الله جل جلاله نافرماني په ښکاره ډول کېږي بيا د دغه کار څخه انکار نه کېږي او نه يې د منع کولو لپاره کوښښ کېږي.

٤ : عن عائشة رضي الله عنها قالت دخل على النبي عليه السلام فعرفت في وجهه ان قد حضره شيئ فتوضاء وما كلم احدا فلصقت بالحجرة استمع ما يقول فقعد على المنبر فحمدالله واثنى عليه وقال يا ايهاالناس ان الله تعالى يقول لكم مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر قبل ان تدعوا فلا اجيب لكم وتسئلوني فلااعطيكم وتستنصروني فلا انصركم فمازاد عليهن حتى نزل.

ژباړه: حضرت عائشة رضي الله عنها فرمايي، چي: رسول الله ﷺ زما کره تشريف راوړی مايې په مخ کي يو خاص اثر وليدی پوه سوم چي يوه خبره خامخا سته د هيچا سره يې خبري نه وکړې اودس يې تازه کړ، مسجد ته ولاړی زه د مسجد ديوال ته نژدې ودرېدم چي رسول الله ﷺ څه فرمايي هغه واورم. رسول الله ﷺ و منبر ته وختی د الله جل جلاله حمد او ثنا يې وويله بيا يې و فرمايل: اې خلګو! الله جل جلاله تاسو ته امر کوي چي په نېکيو سره امر وکړئ او د بدو څخه خلګ منع کړئ داسي نه چي داسي وخت راسي تاسو به دعا غواړئ زه به يې قبلوم، تاسو به زما څخه غوښتنه کوئ زه به يې نه درکوم زما څخه به کومک غواړئ زه به ستاسو مرسته نه کوم. نبي عليه السلام دغه الفاظ وويل او د منبر څخه راکښته سو.

---

[٧] ترغيب.

٥ : عن ابي هريرة ﷺ قال قال رسول الله ﷺ اذا عظمت امتي الدنيا نزعت منهاهيبة الاسلام واذا تركت الامر بالمعروف والنهي عن المنكر حرمت بركة الوحي واذاتسابت امتي سقطت من عين الله [٨].

ژباړه: ابو هريرة ﷺ د رسول الله ﷺ څخه روايت كوي چي رسول الله ﷺ وفرمايل : كله چي زما امت ته دنيا د عزت او درنښت وړ سوه نو د دوی د زړونو څخه به د اسلام عزت او هيبت ووزي او كه يې امر بالمعروف او نهي عن المنكر پرېښودی د وحيو د بركت څخه به محرومه سي او كه يې پخپلو منځو كي يو دبله ښكنځل كول پيل كړه دالله ﷻ د (رحمت) د نظر څخه به وغورځول سي.

په پورتنيو حديثونو كي د فكر كولو څخه وروسته معلومېږي چي امر بالمعروف او نهي عن المنكر پرېښودل د الله ﷻ د لعنت او غضب سبب جوړېږي.

كله چي محمدي امت دا كار پرېږدي نو د سختو تكليفونو، غمونو او خواريو سره به مخ سي او د هر ډول غيبي مرستي څخه به بې برخي سي دا ټول هغه وخت رامنځته كېږي چي محمدي امت خپله فريضه پرېږدي او د خپلي ذمه واری څخه غافله سي. همدا وجه ده چي نبي ﷺ امر بالمعروف او نهي عن المنكر د ايمان خاصيت او لازمي برخه يې ګرځولې ده او پرېښودل يې د ايمان كمزوري او ضعف ښودلی دئ. د ابو سعيد خدري ﷺ روايت دئ:

من رَاي منكم منكرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فقلبه وذالک اضعف الايمان [٩].

ژباړه : كه په تاسو كي څوک بدي ويني نو په لاس دي يې منع كړي كه يې په توان نه وه نو په خوله دي يې منع كړي او كه يې دا هم په توان نه وه په زړه دي يې منع كړي (يعني په زړه كي دي نفرت ځني وكړي).

دا د ايمان كمزوري درجه ده. نو څرنګه چي په زړه كي بد ځني وړل د ايمان كمزورې درجه ده نو اوله يې تر ټولو كامله او لوړه درجه ده. خو تر دې روښانه د ابن مسعود ﷺ روايت دئ:

ما من نبي بعثه الله قبلي الا كان له في امته حواريون واصحاب يَاْخذون بسنته ويقتدون بامره ثم انها تخلف من بعدهم خلوف يقولون مالا يفعلون ويفعلون مالايامرون فمن جاهدهم بيده

ژباړه : هر نبي چي مخكي تېر سوی دی خامخا به يې يوه ډله د تربيه سوو ملګرو څخه درلوده چي دوی به د نبي سنت برپايه كول او پوره تابعداري به يې كول الهي دين چي په كومه بڼه او ډول پيغمبر پرې ايښي و په هغه ډول به يې محفوظ ساتی، يوه ذره تغيربه يې نه پكښي راوستی خو تر دې وروسته چي د شر او فساد وخت راسي داسي خلک به پيدا سي چي هغه څه به وايي چي خپله عمل نه په كوي. كارونه به يې داسي وي چي شريعت اجازه نه وي

(٨) كذا في الدر عن الحكيم الترمذي.

(٩) مسلم.

فهومؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن وليس وراء ذالک من الايمان حبة خردل[۱۰].

وركړې نو د داسي خلګو پر خلاف د سنت او حق قائمولو په موخه د لاس څخه كار واخلي مومن دئ او كه چا د لاس څخه كار وانه خستی د ژبي څخه كار واخلي مومن دئ او كه يې دا هم نه وكړه بلكي نيت او عقيده يې د داسي خلګو پر خلاف راوستل مومن دئ، مګر دا د ايمان آخره درجه ده د ايمان حد پر دغه ځاى خلاصيږي كه چا دا هم نه وكړل نو په زړه كي يې د خرماخستكي د منځ د پردې په څير ايمان نسته.

د پورتني كار د اهميت په موخه امام غزالي رحمه الله داسي فرمايي: په دې كي هيڅ شک نسته چي امر بالمعروف او نهي عن المنكر د ايمان داسي مضبوط ركن دئ چي د دين ټوله شيان ورسره تړلي دي د دغه كار د كولو لپاره الله جل جلاله ټوله انبيآء رالېږلي دي او كه يې علم او عمل پرېښودل سي نو العياذ بالله د نبوت بې كاره كيدل به لازم سي. ديندارې چي انساني شرافت دئ كمزورې به سي. سستي به عامه سي د ګمراهۍ او ضلالت لاري به خلاصي سي، جهالت به په ټوله دنيا كي خپور سي، په ټولو كارونو كي به خرابوالى راسي. په خپلو منځو كي به بې اتفاقي او بدنيتي خپره سي، ابادۍ به وراني سي، مخلوق به تباه او برباد سي، د دې بربادۍ او تباهۍ درک به هغه وخت معلوم سي چي كله خلک د الله جل جلاله په وړاندې ودرول سي او پوښتنه ځني وسي.

افسوس سل ځلي افسوس كومه خطره چي وه هغه راغله كومو ستركو وېره وليده؟
كان امر الله قدرا مقدورا فانا لله وانا اليه راجعون.

د دغه شنې ستنې نښانې له منځه تللي دي د حقيقت او د سمونو بركتونه له منځه تللي دي. د خلګو پر زړونو د سپكوالي او ذلالت مهرونه ولګيدل د الله جل جلاله سره د زړه اړيكي له منځه ولاړې د نفسي خواهشاتو تابعدارې د ځناورو په څېر روانه ده. د مځكي پر مخ داسي مؤمن پيدا كول ګران دي، لږ والي يې څه كوې بيخي نسته چي د حق د ښكاره كولو په موخه دې د چا ملامتيا وزغمي، كه يو غښتلى مؤمن ليځي راونغاړې د تباهۍ د ليرې كولو لپاره اراده وكړي، د سنت د ژوندي كولو لپاره ميدان راسي نو يقينا دغه كس په ټول مخلوق كي يو امتيازې حيثيت لري او د ښكاره هستۍ مالک دئ. امام غزالي رحمه الله چي په كومو الفاظو د دغه كار اهميت موږ ته بيان كړى دئ زموږ د بيدارېدو لپاره بسنه كوي.

---

[۱۰] مسلم.

لومړی وجه دا ده چي موږ پورتنۍ فريضه يوازي په علماوو پوري خاص کړېده او حال دا چي په قرآن کريم کي د الله ﷻ امر و ټولو ته دئ د محمدي امت هر وګړی پکښې شامل دئ ځکه د دې د سپيناوي لپاره د اصحابو کرامو او خيرالقرون ژوند ښکاره شاهد دئ.

د تبليغ، امر بالمعروف او نهي عن المنکر په علماوو پوري خاص کول او د دوی په ډاډ سره بې غمه کېدل زموږ لويه ناپوهي ده. د عالمانو مسئوليت دا دئ چي سيده او حقه لاره وښيي بيا نو عمل په کول او نور پر روانول دا د نورو کار دئ، دغه خبره د رسول ﷺ په حديث کي بيان سوېده:

الا کلکم راع وکلکم مسئول عن رعيته فاالامير الذي على الناس راع عليهم وهومسئول عنهم والرجل راع على اهل بيته وهو مسئول عنهم والمراة راعية على بيت بعلها وولده وهي مسئولة عنهم والعبد راع على مال سيده وهو مسئول عنه فکلم راع وکلکم مسئول عن رعيته(١١).

ژباړه: بېشکه تاسو ټول ساتونکي ياست د هر چا څخه به د خپل رعيت پوښتنه کېږي نو پاچا د خلګو ساتونکی دئ د خلګو پوښتنه به ځني کېږي. سړی د خپلي کورنۍ ساتونکی دئ د خپل کور پوښتنه به ځني کېږي او ښځه د خپل خاوند د کور او اولادو ساتونکې ده په دغه باره کي به پوښتنه ځني کېږي او تاسو ټوله ساتونکي ياست د هر چا څخه د خپل رعيت په اړه پوښتنه کېږي.

قال الدين النصيحة قلنا لمن؟ قال لله ولرسوله ولائمة المسلمين وعامتهم(١٢).

ژباړه: رسول ﷺ وفرمايل: دين سراسر نصيحت دئ (اصحاب رضي الله عنهم وايي) موږ ورته وويل د چا لپاره؟ رسول ﷺ وفرمايل: د الله ﷻ، رسول ﷺ، د مسلمانانو اميرانو او د ټولو مسلمانانو لپاره.

که فرض کړو چي دا کار يوازي د علماوو لپاره دئ نو اوس خو اړتيا ده وخت د دې غوښتنه کوي چي ټوله د دې کار لپاره ملا وتړي او وخت پکښې ولګوي.

دوهمه وجه دا ده چي موږ داسي فکر کوو چي خپله به ايمانونه ټينګ کړو د نورو ګمراهي موږ ته هيڅ تاوان نه رسوي لکه چي د دې آيات څخه معلومېږي.

(١١) بخاري و مسلم.
(١٢) (12) مسلم

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ (١٣)

ژباړه : اې ايمان والاوو ! کله چي تاسو پر لار روان یاست نو د نورو ګمراهي تاسو ته هيڅ تاوان نه رسوي(١۴).

په حقيقت کي د پورتني آيات څخه مطلب دا نه دئ لکه په ښکاره چي معلومېږي ځکه دغه معنی د الهي حکمت او ديني غوښتني څخه بيخي خلاف ده ځکه اسلامي ملت ټول د يو بدن مثال لري که د بدن پر يوه غړي باندي درد سي نو ټوله بدن ورسره نارامه وي د دې څخه اصلي مطلب دا دئ چي دين چي هر څومره کمال ته ورسېږي بيا به هم ځيني خلګ وي چي سيده او حق لاره به پرېږدي ګمراهي به غوره کوي په پورتني آيات کريمه کي الله ﷻ و مومنانو ته تسلی ورکوي چي که خپله پر صحيح لاره باندي ودرېږي نو د دوی د ګمراهۍ څخه و تاسو ته د تاوان وېره نسته.

همدا ډول اصل شريعت دا دئ چي سړی د دين ټوله احکام ومني او عمل په وکړي نو د دين د احکامو څخه خو يو دا هم دئ چي سړی به امر بالمعروف او نهي عن المنکر کوي. د دغه وينا تائيد د ابو بکر ﷺ په لاندي حديث سره کېږي:

عن ابي بکر الصديق ﷺ قال ايهاالناس انکم تقرؤن هذه الاية يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ فاني سمعت رسول الله يقول ان الناس اذاراو المنکر فلم يغيروه اوشک ان يعمهم الله بعقابه.

ژباړه: ابوبکر ﷺ وفرمايل: اې خلګو! تاسو دا آيات وړاندي کوئ چي الله ﷻ فرمايي: يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ... (الاية) حال دا چي ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي دي، چي څوک يو ناروا کار ويني او منع يې نه کړي نو نژدې دئ چي الله ﷻ به يې په عمومي عذاب کي ګرفتار کي

څېړونکو علماوو د پورتني آيات همدا معنی مراد کړېده.امام نووي رحمه الله د مسلم شريف په شرحه کي ليکلي: د تحقيق کوونکو علماوو مذهب د پورتني آيات کريمه په اړه داسي دئ، چي کله تاسو يو نېک کار وکړئ، نو د نورو نه کول يا ګمراهي تاسو ته کوم تاوان نه سي رسولای لکه چي الله ﷻ فرمايي: **ولاتزر وازرة وزراخرى.**

نو کله چي داسي ده نو د کومو شيانو چي امر ورکړل سوی دئ هغه ټول امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ نو چا چي دا امر بر پايه کړی يعني په ښو کارونو يې امر وکړ او د بدو

---

(١٣) سورة المائدة الاية (١٠٥).

(١۴) بيان القران.

کارو څخه يې منع وکړه نو ده خپله ذمه واري او وجيبه پوره کړه نور نو پر ده ملامتيا او الزام د هغوئ نه عمل کول او ګناه کول ده ته تاوان نه رسوي (والله اعلم).

دريمه وجه دا ده چي ټول خلګ يعني عوام، خاص، عالم، جاهل او هر سړی نااميده سوي دي چي نور نو د دين ترقي نه سي راتلای دا يې يقين دئ، چي دا کار ګران دئ د چا په مخ کي چي د اصلاح نظام وړاندي سي نو دی په جواب کي ورته وايي چي اوس خو نه حکومت او نه سلطنت سته، نه د متو زور سته، نه مال او سامان سته، نه د جنګ وسايل سته، نه مرکزي حيثيت سته او نه اتفاق او اتحاد سته. ديندا ره خلګ خو وايي چي اوس څوارلسمه صدی ده د رسالت د رڼا کمه سوې ده اوس نو د اسلام زوال يو لازمي شی دئ. دا خبره صحيح ده چي څومره د نبوت د رڼا څخه ليري والی راځي د حقيقي اسلام شغلې به کمېږي خو د دې هيڅکله دا مطلب نه دئ، چي د دين د حفاظت او ساتني لپاره به کوښښ او محنت نه کېږي، ځکه که چيري داسي وي او زموږ مشرانو هم داسي فکر کړی وي نو تر موږه پوري به د اسلام د رارسېدو هيڅ لاره نه وای البته زمانه چي ناموافقه ده نو د ټولني کړو وړو ته دي وکتل سي څنګه چي ښايي په هغه ډول دي په زيات همت او استقلال سره کار اخيستل پيل سي. د حيرانتيا خبره دا ده چي د کوم دين بنسټ چي سراسر پر قرباني او عمل باندي ايښودل سوی و، نن د هغه دين منونکي سراسر د عمل څخه خالي دي حال دا چي په قرآن کريم کي ځای پر ځای د عمل سبق ښودل سوی دئ او تاسو يې هم لولي. يو عبادت کوونکی چي ټوله شپه عبادت کوي د ورځي روژه نيسي او ټول وخت د الله، الله ذکر کوي دغه سړی هيڅ د هغه چا سره نه سي برابرېدلای چي هغه د اصلاح او هدايت لپاره بې ارامه وي. قرآن کريم ځای پر ځای د جهاد في سبيل الله تاکيد فرمايلی دئ او د مجاهد فضيلت يې بيان کړی دئ:

لَّا يَسۡتَوِي ٱلۡقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ غَيۡرُ أُوْلِي ٱلضَّرَرِ وَٱلۡمُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ دَرَجَةٗۚ وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ﴿٩٥﴾ دَرَجَٰتٖ مِّنۡهُ وَمَغۡفِرَةٗ وَرَحۡمَةٗۚ وَكَانَ ٱللَّهُ

ژباړه: هغه کسان چي بېله عذره کور ناست دي د عذر پرته (جهاد نه کوي) د هغه کسانو سره برابر نه دي چي په مال او ځان سره جهاد کوي. کوم کسان چي په مال او ځان سره جهاد کوي د هغه کسانو په پرتله يې فضيلت زيات دئ، چي کور ناست دي. د ټولو سره الله ﷻ د نيکۍ وعده کړېده. الله ﷻ د مجاهدينو ته پر ناستو خلګو باندي فضيلت په لوی اجر سره ورکړی دئ يعني لويي درجې د الله ﷻ د لوري څخه مغفرت او رحمت ورکړل سوی دئ الله ﷻ زيات

غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ [15] | بخښونکى او زيات مهربانه دئ.

که څه هم د جهاد مقصد د کفارو او مشرکينو و مخ ته ټينګ درېدل دي او د اسلام لوړوالى دئ خو له بده مرغه موږ د دې لوړ او خوندور نعمت څخه بې برخي سوي يو، نو تر خپله وسه خو راته په کار ده چي د اسلام لپاره په هره ډول چي کېږي کوښښ او زيار وباسو آخر به زموږ دا لږ لږ هڅي موږ مخ ته ورسوي.

والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا!

ژباړه: کوم خلګ چي زموږ د دين په لاره کي کوښښ کوي موږ د هغوی لپاره خپلي لاري پرانيزو.

په دې کي هيڅ شک نسته چي الله ﷻ د خپل دين د ساتلو او حفاظت لپاره وعده کړېده خو زموږ لپاره د دې دين د ودي او ترقۍ لپاره هڅي لازمي دي، اصحابو کرامو چي د دين لپاره څومره کوښښونه وکړه عملي ګټي يې وليدي او د غيبي مرستو څخه برخمن سوه چي موږ يې نومونه تر اوسه پوري اخلو او مثال پرې وايو.

که چيري موږ د دوی پر لاره باندي ولاړ سو او د کلمې طيبې د لوړوالي او ترقۍ لپاره ملا وتړو نو يقيناً به زموږ د غيبو څخه مرسته وسي او سرلوړي به سو، ځکه الله ﷻ فرمايي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ﴿٧﴾ (١٦)

ژباړه: که تاسو د الله ﷻ مرسته وکړئ الله ﷻ به ستاسو مرسته وکړي او ستاسو قومونه به ټينګ کړي (د شيطان او کافرانو په مقابل کي).

څلورمه وجه دا ده چي موږ فکر کوو چي موږ د دې لوړي مرتبې اهل نه يو چي دا کار وکړو. نو څرنګه چي موږ د دې کار اهل نه يو نو بيا په کومه خوله موږ دا کار شروع کړو داسي نه ده، ځکه چي موږ ته الله ﷻ امر کړی دئ، موږ ته د پاته والي هيڅ لاره نسته موږ ته يوازي د الله ﷻ په امر سره کار شروع کول په کار دي دا به انشاء الله زموږ د استقامت او توانايۍ سبب سي په دغه ډول به تل اوسو، يوه ورځ به الله ﷻ سعادت رانصيب کړي او دا هيڅ کله نه سي کېدلای چي موږ دي د الله ﷻ په لاره کي کوښښ کوو او رحمان او رحيم ذات دي موږ ته نظر نه کوي ځکه په حديث کي راځي:

عن انس رضي الله عنه قال قلنا يا رسول الله! لا نامر بالمعروف حتى نعمل به كله ولا ننهى عن المنكر حتى نجتنبه كله فقال

ژباړه: د حضرت انس رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي موږ رسول الله ﷺ ته وويل: يارسول الله! موږ په نېکو امر نه کوو تر څو چي موږ خپله په ټولو عمل نه وي کړی او نه د بدو

([15]) سورة النساء الايتان (٩٥ ، ٩٦).

(١٦) سورة محمد الاية (٧).

ﷺ: بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله[۱۷].

څخه منعه نه کوو تر څو چي موږ د ټولو بدو څخه نه یو منعه سوي، رسول الله ﷺ وفرمایل: تاسو په ښکو امر کوئ که څه هم تاسو په ټولو عمل نه وي کړئ د بدو څخه منعه کوئ که څه هم د ټولو څخه تاسو ځان نه وي ساتلی.

پنځمه وجه دا ده، چي موږ داسي فکر کوو چي ځای پر ځای مدرسې سته، عالمان نصيحتونه کوي، خانقاوي ابادي دي، کتابونه او رسالې چاپېږي دا ټول د امر بالمعروف او نهي عن المنکر څانګې دي په دغه کارو سره فرض غاړي خلاصېږي.

په دې کي هيڅ شک نسته چي دغه ټولي اداري لازمي دي او توجه ورته کول د ضروري کارو څخه ده ځکه لړه او ډېره رڼا چي سته هغه هم د دغه ادارو برکت دئ، خو بيا هم زموږ لپاره يوازي دغه اداري کافي نه دي او که موږ بس والی په وکړو دا به زموږ ښکاره غلطي وي ځکه دغه اداري هغه وخت بس وي چي زموږ د دين سره مينه وای او زموږ په زړو کي د دين شوق او درنښت وای. د نن څخه پنځوس کاله مخکي زموږ په زړو کي د دين شوق موجود و په هغه وخت کي زموږ لپاره دغه اداري بس وې اوس پرديو قومونو د ډېرو کوښښونو په نتيجه کي زموږ څخه د دين جذبه وړې ده د دين سره د ميني پر ځای موږ د مذهب څخه تښتو په داسي صورت کي موږ ته يو بل تحريک په کار دئ، چي د هغه په نتيجه کي موږ د عوامو خلکو د دين سره مينه پيدا کړو او مړه جذبات يې بېرته راژوندي کړو که داسي وسي نو موږ د پورتنيو ادارو څخه پوره ګټه اخستلای سو او که داسي نه وي نو د دې پر ځاي چي موږ به ګټه ځني وانه خلو د هغه ادارو پاتېدل هم ګران دي.

شپږمه وجه دا ده چي کله موږ دا کار شروع کړو نورو ته ورځو هغوی زموږ سره په بده طريقه ويني، په سختۍ سره جواب راکوي، زموږ سپکاوی کوي او موږ بې عزته کوي نو موږ ته دا معلومول په کار دي، چي دا کار د انبياوو دئ په داسي تکليفونو او زحمتونو کي ښکېلېدل د دغه کار خصوصيت دئ انبياوو په دغه کار کي تر دې ډېر تکليفونه زغملي دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي شِيَعِ ٱلْأَوَّلِينَ ۝١٠ وَمَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ۝١١ (۱۸)

ژباړه: موږ په لومړنيو ډلو کي تر تا وړاندي رسولان لېږلي دي او موږ هيڅ رسول نه دئ لېږلي مګر دوی به پسخند په واهه.

رسول عليه السلام فرمايي د دعوت په لاره کي چي پر ما باندي څومره تکليفونه او زحمتونه راغلي دي بل پر هيڅ پيغمبر نه دي راغلي. څرنګه چي زموږ سردار او آقا په دې لاره کي

---

[۱۷] رواه الطبراني في الصغير الاوسط.

[۱۸] سورة الحجر الايتان (۱۰ - ۱۱).

دومره غمونه او تکليفونه زغملي موږ هم د ده تابعداري او د ده کار راسپارل سوی دئ موږ ته هم په کار ده چي هر څومره تکليفونه وزغمو.

د پورتنيو بيانونو څخه څرګنديږي چي زموږ اصل مرض دا دئ چي په موږ کي ايماني جذبې له منځه تللي دي او اصلي مرض مو د ايمان کمزوري ده، کله چي اصلي شی له منځه ولاړ سي نو ورسره ټول صفتونه تړلي دي هغه هم له منځه ځي زموږ د ضعف او کمزورۍ اصلي لامل دا دئ چي اصلي شی مو پرې ايښي دئ هغه امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ. ښکاره خبره ده چي هيڅ قوم تر هغه ترقي نه سي کولای تر څو چي خلګ يې په ښو خويونو او کمالاتو ښايسته نه سي زموږ يوازنی علاج دا دئ چي موږ د تبليغ فريضه پوره کړو، ټينګ ودرېږو تر څو زموږ ايمان قوي سي او مړې جذبې مو بيرته راييداره سي موږ الله ﷻ او رسول ﷺ وپېژنو او احکامو ته يې سر کښته کړو د دغه کار لپاره موږ ته هغه طريقه په کار ده کومه چي سيدالانبياء حضرت محمد ﷺ د مشرکينو د اصلاح لپاره کارول. ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ[١٩]

ترجمه: بې شکه ستاسو لپاره په رسول الله ﷺ کي (د تابعدارۍ) ښه نمونه ده.

همدغه خبري ته امام مالک رحمه الله اشاره کړېده: **لن يصلح آخر هذه الامة الاما اصلح اولها!**

ترجمه : هيڅکله به د دې امت وروستي خلګ اصلاح نه سي تر څو چي هغه طريقه يې نه وي مختاره کړې کومه چي په لومړيو کي اصلاح سوې ده.

کوم وخت چي رسول الله ﷺ د حق دعوت لپاره ودرېدی هيڅوک يې ملګری نه وو او نه يې فکر کېدی يوازي و دنياوي هيڅ طاقت نه و ورسره، په قوم کي يې ضد او سرکښي نهايي نقطې ته رسېدلې وه، په دوی کي هيڅوک د حق خبري اورېدلو ته تيار نه وو په ځانګړي ډول د کلمې طيبې څخه د رسول الله ﷺ قوم کرکه کوله او ځني بېزاره وه، په دغه وخت کي کوم طاقت و، چي يو مفلس، بې ياره او ناداره انسان خپل ټول قوم د حق و لوري ته راوبولي؟ اوس تاسو فکر وکړئ چي هغه کوم شی و، چي مخلوق يې د رسول الله ﷺ و لوري ته راوبولی او هغه شی چي چا تر لاسه کړی د تل لپاره د رسول الله ﷺ سو. ټولي دنيا ته معلومه ده چي د رسول الله ﷺ يو هدف و، پر هغه يې نظر و او هغه يې مقصد و، (چي په لاندي آيات کي ياد سوی دئ):

[١٩] سورة الاحزاب الاية (٢١).

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِۚ [٢٠]

ژباړه: د الله ﷻ پرته به د بل چا عبادت نه کوو او نه به د الله ﷻ سره په هیڅ شي سره شریک نیسو او نه به موږ د ځینو لپاره څوک په خدایۍ سره نیسو د الله ﷻ پرته. (چي الله ﷻ پرېږدو).

د یو الله د اطاعت او عبادت پرته یې خلک د نورو شیانو د عبادت څخه منعه کړه، د دښمنانو ټول بندونه او علاقې یې ماتې کړې او یو الهي قانون یې وټاکی او وې ښودل چې د دې قانون څخه مه لیرې کېږئ بل لوري ته مخ مه اړوئ.

ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَۗ [٢١]

ژباړه: د هغه شي تابعداري کوئ چي تاسو ته د الله ﷻ د لوري څخه راغلی دئ د الله ﷻ پرته د بل چا تابعداري مه کوئ.

پورتنۍ خبره اصلي تعلیم و او رسول الله ﷺ ته یې امر سوی و.

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحْسَنُۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ [٢٢]

ژباړه: اې محمده! د الله ﷻ و لارې ته خلک رابوله په حکمت او نېک نصیحت سره د خلکو سره په هغه طریقه بحث کوه چي بهتره وي بېشکه ستا رب په هغه کسانو پوه دئ چي ګمراه سوي دي او په هغو کسانو عالم دئ چي پر هدایت دي.

دغه د هدایت هغه لویه لاره ده، چي د نبي ﷺ او د ده د هر تابعدار لپاره ټاکل سوې ده.

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدْعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ [٢٣]

ژباړه : ووایه ! دا زما لاره ده زه رابولم په یقین سره زه او هغه څوک چي زما تابعدار دي الله ﷻ پاک دئ او زه د مشرکانو څخه نه یم.

---

[٢٠] سورة ال عمران الاية (٦٤).

[٢١] سورة اعراف الاية (٣).

[٢٢] سورة النحل الاية (١٢٥).

[٢٣] سورة يوسف الاية (١٠٨).

وَمَنۡ أَحۡسَنُ قَوۡلٗا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٣٣﴾ [24]

ژباړه : تر هغه چا به نو د چا خبره ښه وي چي د الله ﷻ و لوري ته بلنه کوي او وايي زه د مسلمانانو څخه يم.

د الله ﷻ و لوري ته د هغه خلکو رابلل چي حقه لاره ځني ورکه وي، ګمراهانو ته هدايت ښودل د نبي ﷺ د ژوند وظيفه ده او د ده مبارک اصلي مقصد و د ودي او ترقۍ لپاره يې په سلګونو او زرګونو انبياء او رسولان راغلي دي.

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٢٥﴾ [25]

ژباړه: موږ ستا مخکي هيڅ رسول نه دئ لېږلی مګر دا وحي مو ورته کړي دي چي زما پرته بل معبود نسته او زما عبادت کوئ.

د رسول الله ﷺ او ټولو انبياوو په ژوند او د ژوند پر هره لحظه کي يې که سړی نظر واچوي نو معلومېږي چي د دوی ټولو مقصد يو و، چي هغه د يوه الله ﷻ پر ذات او صفتونو باندي پوره يقين ساتل و. هم دا د اسلام مفهوم دئ او انسان هم د دې لپاره پيدا سوی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ﴿٥٦﴾ [26]

ترجمه: موږ پېريانان او انسانان يوازي د دې لپاره پيدا کړي دي چي عبادت وکړي اوس نو چي اصلي مقصد معلوم سو، ناروغي او علاج يې معلوم سو نو د علاج په طريقه اختيارولو کي زيات مشکلات نه پېښېږي او که په لاندي ډول طريقه که د علاج لپاره غوره سي انشاء الله ګټوره به وي.

زموږ د ناپوهۍ مطابق د مسلمانانو د کاميابۍ او ترقۍ لپاره يو نظام غوره سوی دئ، چي هغه ته په حقيقت کي اسلامي ژوند يا د پخوانيو مشرانو د ژوند نمونه ويل کېږي. چي لنډه نقشه يې ستاسو په خدمت کي وړاندي کوم: تر ټولو ضروري خبره دا ده چي هر مسلمان بايد د دنيا د ټولو مقصدونو څخه نظر واړوي او يوازي د کلمې طيبې د لوړوالي لپاره او د الهي احکامو د رواج د ترقۍ لپاره خپل مقصد جوړ کړي او د دې خبري لپاره ټينګه وعده وکړي چي د الله ﷻ هر امر به منم او د عمل کولو کوښښ به يې کوم او د الله ﷻ څخه به هيڅکله نافرماني نه کوم او د پورتني مقصد لپاره په لاندي قاعدو سره عمل کوم:

---

(24) سورة حمٓ السجدة الاية (٣٣).
(25) سورة الانبياء الاية (٢٥).
(26) سورة الذاريات الاية (٥٦).

۱ – کلمه : د لا اله الا الله محمد رسول الله په صحيحو الفاظو ويل، په معنی او مطلب يې ځان پوهول، په ذهن کي يې د کښېنولو کوښښ کول او خپل ټوله ژوند د دې کلمې سره برابر جوړول.

۲ – د لمانځه پابندي کول، د شرائطو او ادابو لحاظ يې کول، په خشوع او خضوع سره يې اداء کول او په هر رکن کي يې د الله ﷻ د لوی والي او عظمت فکر کول او د خپلي بېوسۍ او بندګۍ فکر کول، لنډه دا چي لمونځ دي په داسي ډول وکړي چي د الله ﷻ په دربار کي د وړاندي کېدو وړ وي او د دغسي لمانځه د توفيق غوښتنه دي وکړي. که يې نه وي زده زده دې کړي او په لمانځه کي د ټولو شيانو ويل دي ياد کړي.

۳ – د قرآن کريم سره اړيکي او مينه کول او محبت ورسره پيدا کول چي په دوو طريقو سره کيدای سي:

الف : د ورځي په ټاکلي وخت کي د قرآن کريم تلاوت په داسي ډول کول، چي په معنی کي يې فکر کوي که يې په معنی نه پوهېږي نو دغسي دي يې تلاوت کړي او دا فکر دي کوي چي زما کاميابي او ګټه په قرآن کريم کي پرته ده. يوازي الفاظ ويل هم لويه نېکمرغي ده د خير او برکت لوی سبب دئ. که قرآن کريم نه سي لوستلای نو لږ وخت دي د قرآن په زده کړه کي مصرفوي.

ب : د خپلو اولادو، د کلي د هلکانو او نجنو د قرآني د تعليم فکر کول او تر ټولو کارو يې وړاندي فکر کول.

۴ – څه وخت د الله ﷻ په ياد او ذکر کي تېرول او د طريقې لپاره يې د طريقت يو پير پيدا کول البته چي د سنتو تابعدار وي او دهغه څخه پوښتنه کول که نه نو دريمه کلمه لوستل :

سبحن الله والحمدلله ولااله الاالله والله اكبر ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم!

پورتنۍ کلمه او درود شريف سهار او ماښام سل ځله لوستل په داسي ډول چي د زړه په پوره ارامتيا سره وي ځکه په حديثو کي يې زيات فضيلتونه راغلي دي.

۵ – هر مسلمان خپل ورور ګڼل او همکاري او غمخواري ورسره کول. د اسلامي ځانګړتياوو په موخه د هغه احترام او درنښت کول، د داسي خبرو څخه ځان ژغورل چي د مسلمان ورور د تکليف او درد سبب ګرځي. د پورتنيو خبرو دي خپله هم پابندي کوي او د نورو مسلمانانو د هڅولو کوښښ دي هم کوي دا نو داسي کېږي چي په ورځنی ژوند کي څه وخت د اسلام د خدمت او خپرولو لپاره بېل کړي، او هم د دې لپاره پوره تياري وکړي. د کوم دين د خپرولو لپاره چي رسول الله ﷺ، انبياوو ډول – ډول تکليفونه برداشت کړل، اصحابو کرامو او زموږ مشرانو خپل عمرونه پکښې ولګول او د دغه دين لپاره يې خپل ځانونه قربان کړل نو د دغه دين د خپرولو او پاته ساتلو لپاره لږ وخت هم نه لګول لويه

بدبختي ده دا هم هغه ضروري فريضه ده چي د پرېښودو له امله يې موږ نن برباد او تباه سوي يو.

لومړی د مسلمان کېدو څخه مطلب دا ګڼل کېدی چي د خپل ځان او مال د عزت، اسلام خپرول او د کلمې د لوړوالي لپاره وخت ولګوي که به چا داسي نه کول ناپوه ګڼل کېده خو افسوس چي نن موږ ته مسلمانان ويل کېږي خو د دين پر خپرولو خپلي سترګي پټې ساتو بيا هم د دين د خپرولو لپاره هيڅ کوښښ نه کوو. لنډه دا چي د ژوند څخه مقصد د کلمې لوړوالی او د دين خپرول بلل کېږي. دا هم هغه کار دئ چي زموږ د دنيا او آخرت کاميابي ورسره تړلې ده دا هم هغه کار دئ چي له امله يې نن موږ خوار او ذليل يو. اوس بيا موږ ته د خپل اصلي مقصد راپورته کول په کار دي او د ژوند اصلي مشغله جوړول په کار دي چي بيا رحمت الهي پر جوش راسي او زموږ د دنيا او آخرت کاميابي بيرته رانصيب سي. د دغه کار د کولو څخه هيڅ کله دا مقصد نه دئ چي نور کارونه پرېږدئ يوازي دغه کار پر مخ بيايا ست بلکي مقصد دا دئ چي لکه څرنګه چي د دنيا کارونه پر مخ بيايې دغه کار هم ضروري وبوله او وخت ورته بېل کړه او د دنيا کارو ته هم وخت بېل کړه يا په بل عبارت چي څو کسان د دې کار لپاره تيار سي په هفته کي څو ساعتونه پخپله محله (کلي) کي په مياشت کي درې ورځي نژدې همسايګانو ته او په کال کي څلويښت ورځي په ليري ځايونو کي دا کار وکړئ او کوښښ وکړئ چي هر شتمن، ناداره، زميندار، ملازم، عالم او بې علمه په دې کار کي شريک کړئ او د دغه کار پابنده يې جوړ کړئ.

د کار کولو طريقه

لږ تر لږه دي لس کسان د تبليغ کولو لپاره ووزي، لومړی دي يو آمر وټاکي بيا دي سره يو ځای سي د اوداسه وروسته دي دوه رکعته نفل وکړي (په دې شرط چي مکروه وخت نه وي) بيا دي و الله ﷻ ته زاري وکړي د کاميابۍ او الهي توفيق غوښتنه دي وکړي د خپلي ثابت قدمۍ دعا دي وکړي بيا به په کراره – کراره د الله ﷻ د ذکر په کولو سره روان سي بې ځايه خبري دي نه کوي کله چي و ټاکلي ځای ته ورسېږي ټوله دي سره راجمع سي دعا دي وکړي بيا به په ټول کلي ګښت وکړي لومړی به لمونځ په وکړي بيا به د دغه کار د کولو لپاره وعده ځني واخلي او دغه کار ته دي يې تيار کړي، بيا به دغه خلګ د ځان سره بوزي ګښت دي وکړي په ښځو دي هم لمونځ وکړي د پابندۍ وعده دي ځني واخلي. کوم خلګ چي دې کار ته تيار سوه نو د هغوی څخه دي هم يو جماعت جوړ کړي او يو امير دي ورته مقرر کړي پخپله نګراني کي دي يې واخلي او د هغوی د کار کولو فکر دي کوي. هر تبليغ کوونکي ته په کار ده چي د خپل امير خبره به مني او هر امير ته په کار ده چي د خپلو ملګرو په خدمت کولو، استراحت کولو، همت زياتولو او مرسته کولو کي دي کمی نه کوي او د کومي خبري چي مشورې ته اړتيا لري د ټولو ملګرو څخه دي مشوره اخلي او عمل دي په کوي.

د تبليغ اداب

دغه کار د الله ﷻ يو لوی عبادت دئ او لويه نېکمرغي ده د انبياوو پر لاره تګ دئ، کار چي څومره لوی وي په هغه اندازه اداب غواړي. د دې کار څخه مقصد د نورو هدايت نه دئ بلکي د خپل ځان اصلاح او د بندګۍ څرنګوالی دئ او د الله ﷻ د حکمونو پر ځای کول دي. د الله ﷻ رضا لټول دي، نو په کار ده چي لاندي ټکي په ښه ډول په ذهن کي کښېنوي او پابندي يې وکړي.

١ – خپل ټول خرڅ يعني خوړل، څښل او کرايه دي پر خپله غاړه واخلي که مو توان و د بل ناداره ملګري مصرف هم پر غاړه واخلئ.

٢ – د خپل ملګري او د دې پاک کار کوونکو خدمت خپل وياړ وګڼئ، د ملګرو درنښت او احترام وکړئ.

٣ – د عامو مسلمانانو سره په عاجزۍ او کمينۍ سره معامله کوئ، نرمه لهجه او د خوشحالۍ کړه وړه ورسره اختيار کړئ، هيڅ مسلمان ته د سپکاوي او نفرت په سترګه مه ګورئ، په ځانګړي ډول د علماوو زيات عزت کوئ. لکه څرنګه چي پر موږ باندي د قرآن او

حديث عزت او عزمت واجب او ضروري دئ، همدا ډول د علماوو عزت او درنښت هم پر موږ باندي ضروري او واجب دئ، ځکه الله ﷻ دوی په لوی نعمت سره سرلوړي کړي دي. د علماوو سپکوالی د دين د سپکوالی سره برابر دئ او د دين سپکوالی د الله ﷻ د قهر او غضب سبب ګرځي.

۴ – فارغه وخت د غيبت، بهتان، درواغو او د لوبو د تماشو پر ځای د دين د کتابو په مطالعه او د نېکو خلګو سره په ناسته تېر کړئ په دغه کار سره به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبري درته معلومي سي په ځانګړي ډول د تبليغ په ورځو کي د بې ځايه خبرو څخه بېخي پرهېز وکړئ. خپل فارغه وخت د الله ﷻ په ياد، ذکر، فکر، استغفار او درود په ويلو او زده کولو کي تيروئ.

۵ – په حلاله طريقه سره رزق حاصلوئ، کم خرڅ کوئ او د خپلو بچيانو او د نورو شرعي حقوق ادا کوئ.

٦ – په اختلافي مسئله او فروعي مسائلو کي څېړنه مه کوئ بلکي يوازي د توحيد لوري ته دعوت کوئ او د اسلام د ارکانو تبليغ کوئ.

٧ – خپل ټول کارونه او ويناوي په اخلاص او صفوف سره ښايسته کړئ په اخلاص سره لږ عمل د ډېري فائدې او برکت سبب جوړېږي د اخلاصه پرته په کار کي نه د دنيا ګټه سته او نه په آخرت کي کوم ثواب ورته سته. حضرت معاذ ﷺ چي کله رسول الله ﷺ د يمن حاکم وټاکی د لېږلو په وخت کي يې د رسول الله ﷺ څخه غوښتنه وکړه، چي ما ته نصيحت وکړه. رسول ﷺ په جواب کي ورته وويل، چي:

په کارو کي اخلاص او اهتمام کوه، د اخلاص سره مل لږ کار هم کفايت کوي. په بل حديث کي راغلي دي چي الله ﷻ يوازي هغه عملونه قبلوي چي د الله ﷻ لپاره يوازي سوي وي. په بل ځای کي راځي چي الله ﷻ ستاسو شکلو ته نه ګوري بلکي ستاسو زړونو او عملونو ته ګوري. نو تر ټولو مهمه خبره دا ده چي په کار کي بايد اخلاص وي د ځان ښودني او ريا ته هيڅ ځای نه وي پکښې، څومره چي په کار کي اخلاص وي په هغه اندازه به په کار کي ترقي او تازګي وي. د کار کولو تګلاره په لنډ ډول ستاسو و حضور ته وړاندي سوه، پر اړتيا يې هم کافي رڼا واچول سوه خو خبره دا ده چي دغه تګ لاره به زموږ د دې پرېشانۍ او بې ارامۍ په حال کي څومره رهبري وکړي او تر کومه ځايه پوري به زموږ مشکلات را حل کړي د دغي خبري لپاره و قرآن کريم ته بيا رجوع کوو، قران کريم زموږ دغه کوښښ يو ګټهور تجارت بللی دئ او داسي پکښې فرمايل سوي دي:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ	ژباړه : اي ايمان والو! ايا زه تاسو ته داسي تجارت وښيم چي تاسو د دردوونکي

تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ ١٠ تُؤۡمِنُونَ
بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ
بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ
تَعۡلَمُونَ ١١ يَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ وَيُدۡخِلۡكُمۡ
جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ
فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١٢
وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَاۖ نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞۗ
وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ١٣ (٢٧)

عذاب څخه ژغوري؟ تاسو پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ باندي ایمان راوړئ د الله ﷻ په لاره کي په مال او ځان سره جهاد وکړئ دا ستاسو لپاره ډیره بهتره ده که تاسو پوهیږئ، الله ﷻ به ستاسو ګناهونه معاف کړي او تاسو به داسي جنتونو ته داخل کړي چي د درختو تر ښاخو لاندي به يې ولې بهیږي. ښه ځایونه چي د اوسېدو په باغو کي به وي دا لویه کامیابي ده یوه بله خبره هم سته چي تاسو يې خوښوئ د الله ﷻ د لوري څخه مرسته او ژر بریالیتوب دئ زیري تاسو مؤمنانو ته درکړل سوی دئ.

په پورتني آیات کي د تجارت بیان سوی دئ، چي لومړی ګټه يې دا ده چي د دردوونکي عذاب څخه خلاصون دئ، دغه تجارت دا دئ چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو او د الله ﷻ په لار کي به په مال او ځان سره جهاد کوو دا هغه کار دئ چي زموږ لپاره سراسر ګټه ده که په موږ کي لږ پوهه او عقل موجود وي په دغه اسانه کار به موږ ته دومره لويي ګټي راکړل سي چي ټول ګناهونه به مو معاف سي او په آخرت کي به په لویو نعمتونو سره سرلوړي سو، همدغه لویه کامیابي ده خو په دغه کامیابۍ باندي بس والی نه دئ راغلی بله لا دا ده چي په دنیا کي هم موږ ته خوشالي پر دښمنانو بریالیتوب او حکومت راکړل کیږي. الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو امر وکړ، لومړی دا چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو، دوهم دا چي د الله ﷻ په لاره کي به په مال او ځان سره جهاد کوو. د دغو دوو شیانو په بدله کي الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو وعده راکړه یو په آخرت کي تل جنت، ارام او استراحت. دوهم په دنیا کي بریالیتوب او کامیابي. لومړی کار چي زموږ څخه غوښتل سوی دئ ایمان دئ ښکاره خبره ده چي د دغي غوښتني څخه مطلب دا دئ چي موږ ته د حقیقي ایمان دولت رانصیب سي. دوهمه غوښتنه زموږ څخه دا ده چي جهاد وکړو که څه هم جهاد دا دئ چي موږ د کافرانو سره وجنګیږو خو اصلي مطلب يې د کلمې طیبې لوړوالی او د اسلامي احکامو جاري کېدل دي، همدغه لوی مقصد د جهاد دئ او زموږ د تحریک همدغه مقصد دئ. اوس معلومه سوه، چي لکه څرنګه چي د اخرت د ژوند

(٢٧) سورة الصف الايات (١٠- ١١ - ١٢ - ١٣).

ښه والی او د عذاب څخه خلاصون پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي په ايمان راوړلو او د الله ﷻ په لاره کي په کوښښ کولو پوري تړلی دئ همدا ډول د دنيا د ژوند ښه والی هم په دغه دوو شيانو پوري وتړل سو. کله چي موږ پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو او د الله ﷻ په لاره کي کوښښ وکړو تر څو اسلامي احکام جاري کړو نو ښکاره خبره ده، چي د مځکي پاچهي به زموږ وي او د حکومت او خلافت وړ به موږ يو او زموږ به وي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ (٢٨)

ژباړه : په تاسو کي چي کومو خلګو ايمان راوړی وي، نېک عملونه کوي الله ﷻ وعده ورکوي چي د مځکي خلافت به ورکوي لکه څرنګه چي مخکي ستاسو يې و خلګو ته ورکړی و. کوم دين چي يې د دوی لپاره خوښ کړی دئ هغه دوی ته قوت ورکوي وروسته به د دوی وېره په امن کړو، په دې شرط چي زما عبادت وکړي او زما سره هيڅ شريک ونه نيسي.

په پورتني آيات کي د ټول امت سره د حکومت او خلافت وعده سوې ده دغه وعده ټولو وليدل د نبي عليه السلام د زماني څخه د خلفاء راشدينو تر زمانې پوري دغه وعده ښکاره سوه لکه چي جزيرة العرب د رسول ﷺ په زمانه کي او نور ملکونه د خلفاء راشده وو په زمانه کي فتح سول. بيا وروسته که څه هم يووالی نه و، څه وخت پر وخت د نېکو پاچهانو سره دغه وعدې پوره کېدل ښکاره سوه، ځکه الله ﷻ فرمايي:

ان حزب الله هم الغالبون . ونحوه (٢٩)

او س نو معلومه سوه چي په دنيا کي ارام، سکون، عزت او آبرو کي د ژوند تېرولو لپاره يوازي لاره دا ده چي موږ په کامل دين کي داخل سو، عمل په وکړو او تر نورو پوري يې د رسولو لپاره په ټينګه ملا وتړو، بلکي خپل ټول ژوند د دغه کار لپاره وقف کړو. الله ﷻ فرمايي:

وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ (٣٠)

ژباړه : تاسو ټوله دين ټينګ ونيسئ او ټوټې

(٢٨) سورة النور الاية (٥٥).

(٢٩) بيان القران.

(٣٠) سورة ال عمران الاية (١٠٣).

تهوتهې مه جوړيږئ

دا په لنډ ډول د عمل لپاره يو نظام دئ چي په حقيقت کي د اسلامي ژوند او مشرانو د ژوند يوه نمونه ده.دملک ميوات په سيمه کي د يو وخته څخه دغه کاروان دی او د دې نيمګړي کوښښ نتيجه دا ده چي ورځ په ورځ خلک اخته دي په کار کي ترقي کوي. د دغه کار ګټې او فايدې خلګو وليدې تر کومه ځايه چي د ليدلو سره اړه لري. که ټول مسلمانان په اتفاق سره دا کار شروع کړي نو د الله ﷻ څخه هيله لرم چي د دوی ټول مصيبتونه او مشکلات به ليري سي په دنيا کي به په ښه ارامی، اطمينان او عزت سره ژوند وکړي او د لاسه ورکړی شان او شوکت به بيرته لاسته راوړي. ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ [۳۱]

هر څومره چي ما د خپل مقصد د پوهولو لپاره کوښښ وکړ، خو دا د يو څو تجويزونو مجموعه نه ده. بلکي دا يو عملي مسوده (خاکه ده) چي د الله ﷻ يو خوښ بنده سيدي و مولائي مخدومي و مخدوم العالم مولانا محمد الياس رحمه الله واخيسته او د دې پاک کار لپاره يې خپل ټول ژوند وقف کړ. په همدې وجه تاسو په دې بې ربطه کرښو لوستلو او پوهېدلو بس والی هيڅکله مه کوئ، بلکي دا کار زده کړئ او د دې کار عملي نمونه وګورئ د هغه څخه سبق واخلي او په دغه قانچه کي دي د ځان اچولو کوشش وکړئ هم دې لوري ته متوجه کول زما مقصود دئ . نور بس:

میری قسمت سی الہی پائین یہ رنگ قبول ۞ پھول کچھ مین نی چونی ہین ان کی دامن کیلئے

ژباړه: الهې! زما قسمت ته د قبوليت رنګ ورکړې د لمني لپاره مي يو څه ګلان ټول کړل.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام علي رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين برحمتک يا ارحم الراحمين .

مرتب : مولانا محمد احتشام الحسن ۱۸ ربيع الثاني ۱۳۵۸ = ۷ جولاي ۱۹۳۹م، چهار شنبه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي حماد مقيم جامعه اسلاميه اشرفيه

۲۱ / ۱۰ / ۱۳۸٦ = ۱۱ جنوري د ۲۰۰۷ م، جمعه مبارکه

د تعليم الاسلام ويب پاڼې د همکارانو له خوا :

www.taleemulislam-radio.com

[۳۱] سورة المنافقون الاية (۸).